

НАШИЯТ ДОМ

ХИМИЧНИ ПРОЦЕСИ В ПРИРОДАТА, БИТА И ПРОМИШЛЕНОСТТА

**Антоан-Лоран
дьо Лавоазие**

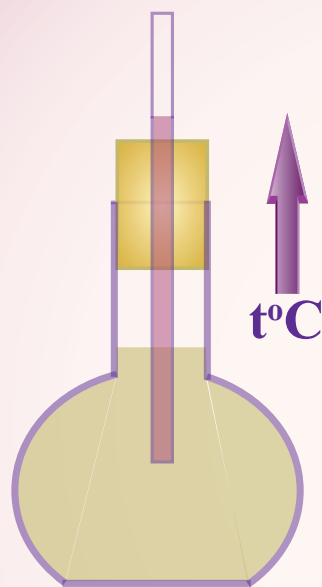
**Михаил Василевич
Ломоносов**

Закон за запазване на масата при химичните реакции
Закон за запазване на енергията

Топлинни ефекти при химичните реакции
Скорост на химичните реакции

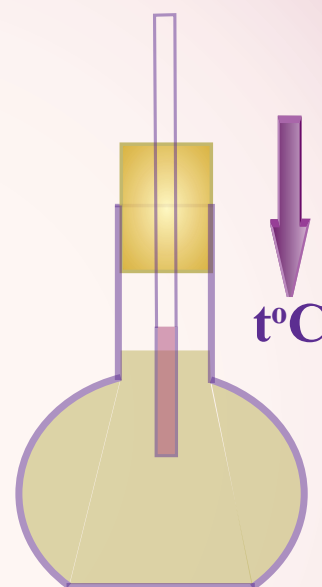
ТОПЛИННИ ЕФЕКТИ ПРИ ХИМИЧНИТЕ РЕАКЦИИ

ТОПЛИННИЯТ ЕФЕКТ на дадена химична реакция е количеството топлинна енергия (топлина), което се отделя или поглъща при превръщане на 1 mol вещество при дадени температура и налягане.
Измерва се в J/mol.

екзотермичен
процес

+Q

ендотермичен
процес

-Q

ТОПЛИННИ ЕФЕКТИ ПРИ ХИМИЧНИТЕ РЕАКЦИИ

ТОПЛИННИ ЕФЕКТИ ПРИ ХИМИЧНИТЕ РЕАКЦИИ

Изгарянето на горивото
е
ЕКЗОТЕРМИЧНА
химична реакция.

ТОПЛИННИ ЕФЕКТИ ПРИ ХИМИЧНИТЕ РЕАКЦИИ

Дървата са
най-старият
енергиен източник.

Зеленчуците,
плодовете и рибата са
нискокалорична храна.

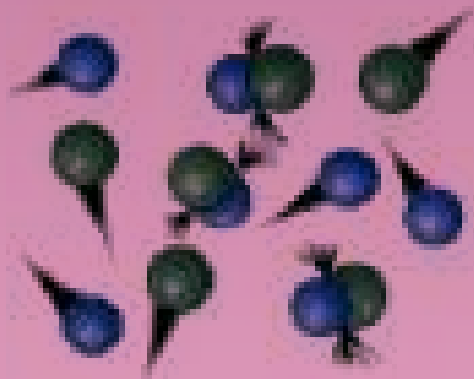
СКОРОСТ НА ХИМИЧНИТЕ РЕАКЦИИ

Скорост на химичната реакция	Химични процеси
мигновена	взрив, неутрализация
бърза	разтваряне на метал в киселина
бавна	образуване на ръжда
много бавна	образуване на природни залежи

Фактори, от които зависи скоростта на химичните реакции:

- *природа на реагиращите вещества*
- *количество на реагиращите вещества*
- *агрегатното състояние на реагиращите вещества*
- *температура и налягане*
- *катализатори*

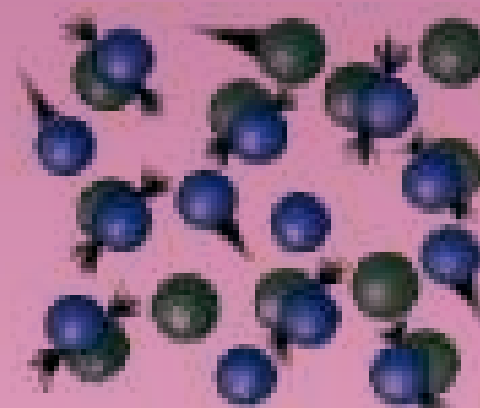
СКОРОСТ НА ХИМИЧНИТЕ РЕАКЦИИ

По-малък брой градивни частици
в единица обем

По-малък брой на ударите
между реагиращите частици

ПО-НИСКА СКОРОСТ

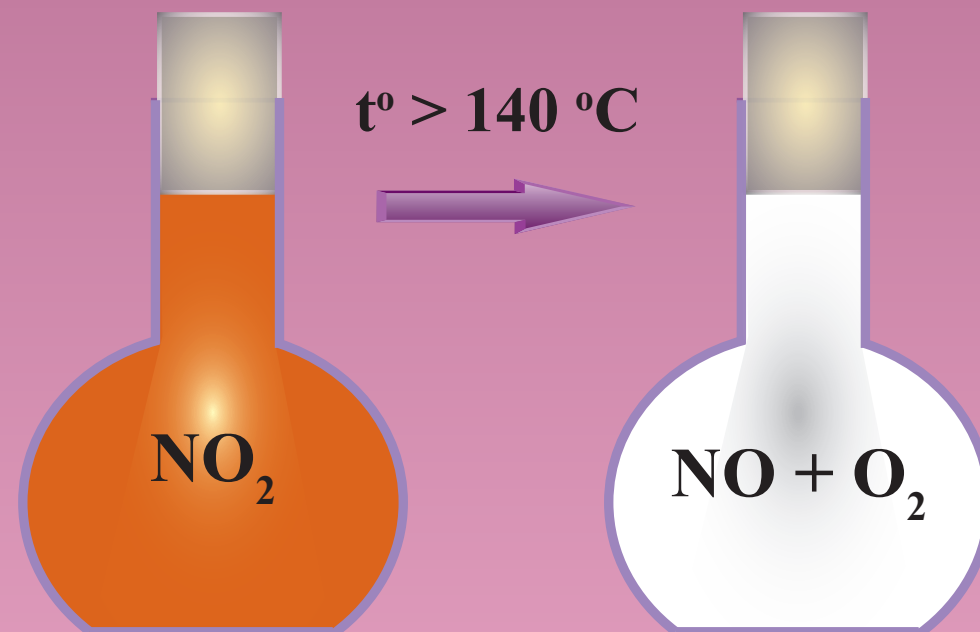
По-голям брой градивни частици
в единица обем

По-голям брой на ударите
между реагиращите частици

ПО-ВИСОКА СКОРОСТ

СКОРОСТ НА ХИМИЧНИТЕ РЕАКЦИИ

Обикновено скоростта на химичната реакция нараства **2 до 4 пъти при повишаване на температурата с 10°C .**

Някои реакции протичат със забележима скорост само при достатъчно висока температура.

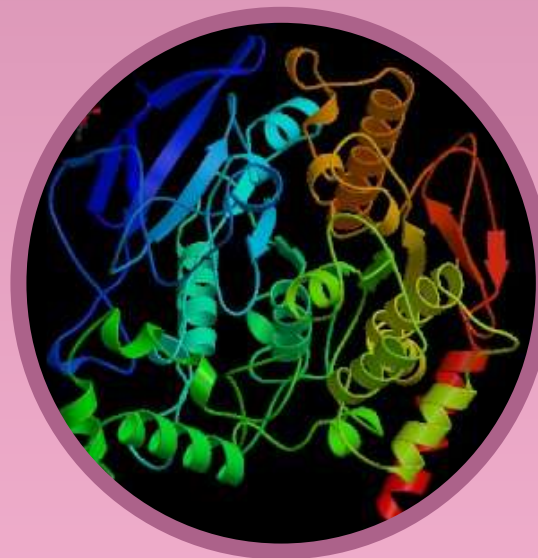
СКОРОСТ НА ХИМИЧНИТЕ РЕАКЦИИ

КАТАЛИЗАТОРИТЕ са вещества, които добавени в малки количества към реагиращите вещества, забележимо променят скоростта на реакцията.

Процесът се нарича **КАТАЛИЗА**.

Катализаторите не се променят в резултат на химичните реакции.

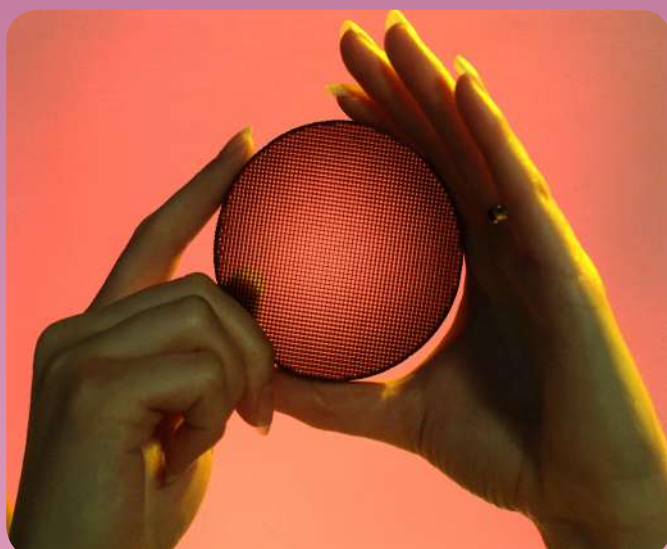
Катализаторите, които забавят реакциите, се наричат **ИНХИБИТОРИ** (или *отрицателни катализатори*).

Компютърни модели на ензими (ферменти) – най-често сложни белтъчни молекули, които катализират биохимични процеси.

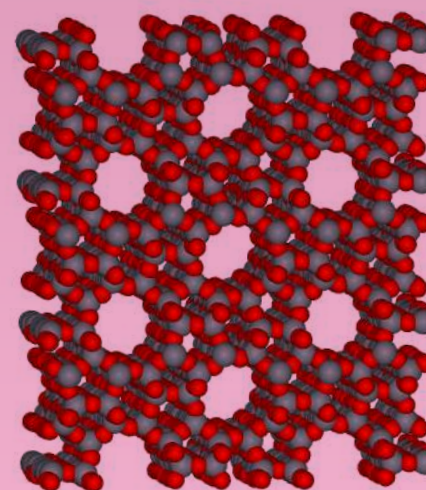
Това са **БИОКАТАЛИЗАТОРИ**.

СКОРОСТ НА ХИМИЧНИТЕ РЕАКЦИИ

Твърд катализатор, който се използва за ускоряване на реакцията на превръщане на въглероден оксид CO във въглероден диоксид CO_2 при ниска температура.

Микропореста молекулна структура на зеолит ZSM-5 – твърд катализатор, който се използва в рафинериите.

ВЕЩЕСТВА И ХИМИЧНИ РЕАКЦИИ В ПРИРОДАТА И ПРАКТИКАТА НА ЧОВЕКА

Разтварянето на варовика в природни води, съдържащи разтворен въглероден диоксид CO_2 , е природен **ОБРАТИМ** процес.

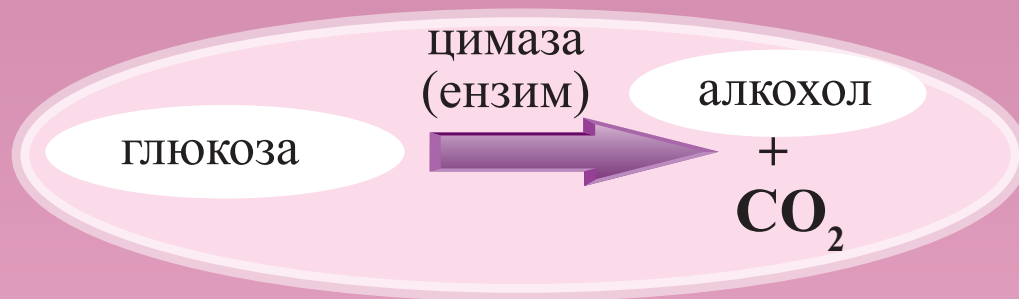
ВЕЩЕСТВА И ХИМИЧНИ РЕАКЦИИ В ПРИРОДАТА И ПРАКТИКАТА НА ЧОВЕКА

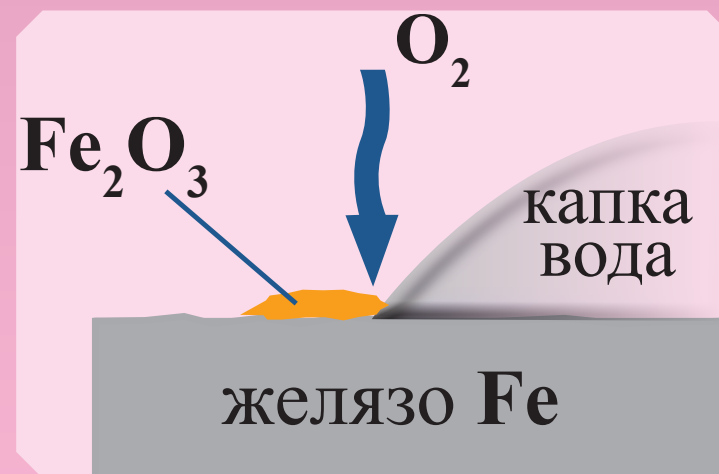
Взривът и горенето са
НЕОБРАТИМИ
химични реакции.

ВЕЩЕСТВА И ХИМИЧНИ РЕАКЦИИ В ПРИРОДАТА И ПРАКТИКАТА НА ЧОВЕКА

Гниенето,
ферментацията и
корозията
са
**НЕОБРАТИМИ
ПРОЦЕСИ.**

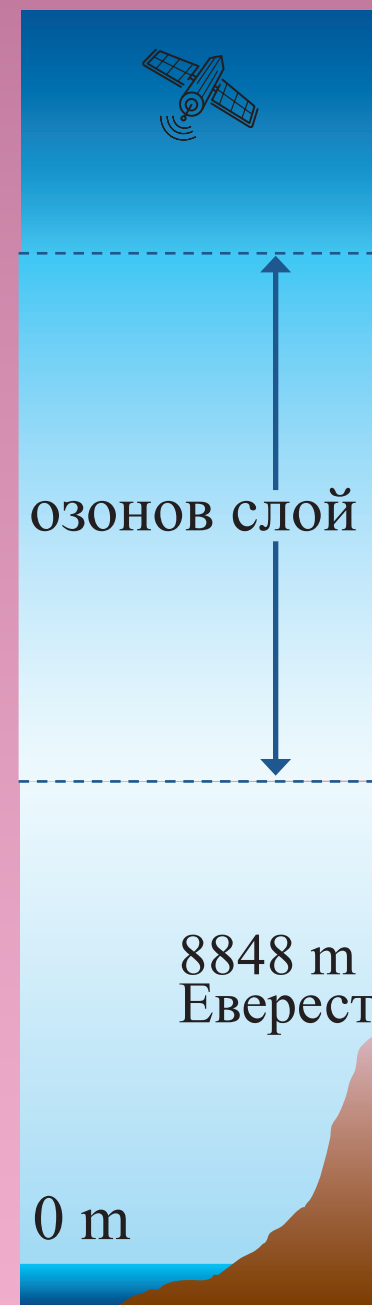

РОЛЯ НА ЧОВЕКА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

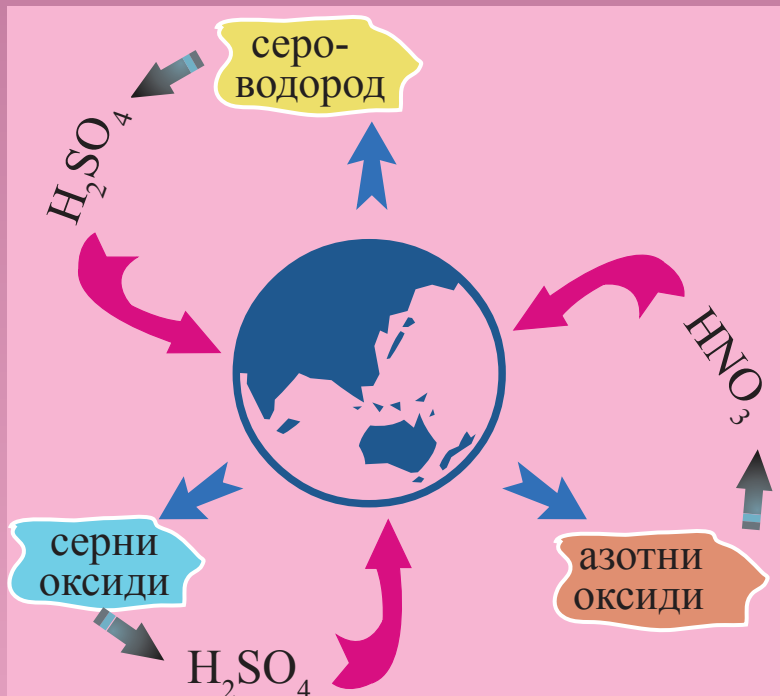
Разрушаването на озоновия слой
под действието на хлорни атоми:

е нежелан каталитичен процес,
който протича в стратосферата на
височина
15 000 - 30 000 km над земната
повърхност.

РОЛЯ НА ЧОВЕКА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

=

По-голяма част от киселинните дъждове са резултат от безотговорно отношение към околната среда.

БЪЛГАРИЯ

Е НАША.

ДА Я ПАЗИМ ЧИСТА

И ДА Я ОБИЧАМЕ!

